

Fant sin plass som elektriker

I 1970-åra traff Randi bygningsarbeidere med en sånn «ikke-kom-her-holdning». Sånn ville hun også være!

Randi Solberg ble tatt opp som aspirant i Televerket høsten 1978., Foto: Anta Haslie, Eier: Kilden

– Skal vi bli elektrikere, Randi?

Det var i midten av 1970-åra. Randi og venninna var pleiemedhjelpere på Ullevål sykehus. Begge var sikre på at helsesektoren ikke var noe blivende sted. Mer skolegang frista heller ikke. Venninna diskuterte framtidsplaner med hybelverten sin, som var bygningsarbeider. Han foreslo at de skulle bli elektrikere.

Bakgrunn: seks kvinner som tok yrkesfag i 1970-åra

Her kan du lese om seks kvinner som tok yrkesfag i 1970-åra og ble tømrer, bussmekaniker, elektromontør, prosesstekniker, lokfører og snekker. De forteller om glede og stolthet ved å takle utfordringer kvinner sjelden får, og også om problemer og diskriminering. Alle ble aktive i Kvinner i Mannsykker (KIM) gruppa hvor de diskuterte egne erfaringer og drev informasjonsarbeid om utradisjonelle yrkesvalg. Intervjuene ble gjort i 2008.

– Yess! Det gjør vi! sa Randi da venninna spurte.

Det var den politisk radikale bevegelsen den gang som stimulerte til å tenke utradisjonelt, sier Randi. Venninna og hun søkte yrkesskolen og begynte høsten 1977.

Søknader som forsvant på mystisk vis

De var fire jenter på elektrikerlinja. Skolen gikk greit, men for å få fagbrev som elektrikere, måtte de være lærlinger i tre år. Det var verre.

– Venninna mi søkte hundre jobber. Til slutt begynte hun på lager for tretten kroner timen eller noe sånt, sier Randi.

– Jeg hadde verken sjøltillit eller økonomi til å gå igjennom det samme.

Hun visste at Televerket hadde egen etatsopplæring, og da de annonserte etter aspiranter, søkte hun. Det samme gjorde de andre jentene fra skolen. De var heldige med tidspunktet. Året før hadde mannen på inntakskontoret sørge for at søknadene fra kvinner forsvant på mystisk vis. Både fagforeninga og bedriften hadde mannen i søkelyset, så dette året kunne han ikke gjøre det samme. Alle fire ble tatt opp som aspiranter i Televerket høsten 1978.

Nå fikk vi vist dem!

På montørskolen i bedriften var enkelte lærere aktive motstandere av å ta inn jenter.

Kvinner i Mannsykker (KIM)

Organisasjonen ble stiftet i 1980 og varte frem til 1990-tallet. Blant initiativtakerne var bilmekaniker Ellen Møller og elektriker Inger Vagle. KIM var en landsomfattende

organisasjon og hadde som hovedoppgave å rekruttere kvinner til mannsdominerte yrker.

Kilde: Erichsen, Bodil Chr.: Norske kvinners liv og kamp, bind 2. Res publica, 2017.

“

Når du tar en sånn jobb, må du lære deg kjappe svar og kunne bite fra deg

En av lærerne husker hun med glede. Randi forteller om den gang han tok med seg henne og ei av de andre jentene for å hente kabeltromler fra en plass hvor det jobba mange mannfolk.

Kablene var tunge, og de skulle ha full bil.

– «Ikke se dere rundt», sa læreren, «bare løft disse kablene inn i bilen». Vi gjorde som han sa. Da vi kjørte derifra, lo læreren godt. «Dere skulle bare visst. Det stod menn og glante i alle vinduene i det svære bygget bak dere. Nå fikk vi vist dem!», sa han, og knegga fornøyd.

Med et såpestykke i Nordmarka

Elektrikerne i Televerket jobba enten på stasjonsområdet eller på linjeområdet. Var du «på linja», betydde det en jobb ute med å legge inn telefoner hos folk, eller å bygge linjer i stolper eller i grøfter. Jobba du på stasjonsområdet, var du mer inne på sentralene. Alle ville ha jobb «på linja», Randi også. En av lærerne sa at det måtte hun bare glemme.

– «Når vi jobber i Nordmarka, så har vi bare med oss et såpestykke», sa han. «Og når vi er ferdige for dagen, så kler vi bare av oss, og så bader vi. Og det går jo ikke hvis du er med!»

Randi blir forsøkskanin

Den gang var det fem års ventetid på telefon i private hjem, og dessuten måtte folk låne penger til Televerket før det gikk i orden. Mange hus mangla linjer, og nye måtte strekkes fra nærmeste stolpe inn til folk. Randi søkte og ble tatt opp på strekkelaget som gjorde jobben. Etterpå fikk hun vite at Televerket egentlig hadde tenkt å plassere alle de fire kvinnene på stasjonsområdet.

– Men så fant de ut at hvis vi var sammen, kom vi sikkert til å lage bråk, og det tok de ikke sjansen på. Dermed bestemte de seg for å plassere ei av oss ute for å se hvordan det gikk. Det ble min jobb å bevise at kvinner kunne gjøre jobben.

Arbeidslaget hun ble med i ble leda av en fagforeningsaktivist som var en pådriver for å få inn kvinner i den type arbeid. Randi syntes hun var heldig.

En pike – så hyggelig!

Hun og kollegaene hennes kom ofte hjem til folk, særlig på vestkanten. Reaksjonene var forskjellige, sier Randi.

– «Åååå, kommer det en pike, så hyggelig!», sa noen, mens de fullstendig overså den godt voksne mannlige kollegaen jeg kom sammen med. Andre var veldig skeptiske, men uansett ble vi ikke sett på som et lag, sier Randi.

Jentene ble fulgt med argusøyne. Noen lette etter noe å kritisere dem for eller prøvde å dumme dem ut.

– Men jeg er ikke så lett å hisse opp. Når du tar en sånn jobb, må du lære deg kjappe svar og kunne bite fra deg. Og du må kunne ta utfordringene. Jeg husker en stor bil jeg skulle kjøre inn i garasjen. Noen tvilte på at jeg kunne gjøre det. Da tenkte jeg at jeg skal faen meg kjøre den inn i garasjen uten problemer, og det gjorde jeg! En blir ti cm høyere av sånt!

Bær verktøyet ditt sjøl!

Randi var med i Kvinner i Mannsykker-gruppa fra begynnelsen i 1980. I KIM møttes kvinner fra mange mannsarbeidsplasser. Der diskuterte de for eksempel hvordan en kunne svare når noen var frekke i kjeften, hva det betydde å være så synlig hele tida, eller hvordan en skulle se på det å få hjelp.

Vi var veldig sjølbevisste, og syntes vi var syltøffe!

– Det hendte jenter lot menn hjelpe seg med å bære den tunge verktøykassa. Etter ei stund kunne noen si at 'den dama kan vi ikke ha her, hu kan jo ikke bære sitt eget verktøy!' Vi diskuterte i KIM og ble enige om at det ikke var lurt å ta imot hjelp. Man må slåss seg til å klare alt sjøl!

Vi var syltøffe!

KIM ble danna i ei tid med mye aktivitet og turbulens i kvinnekampen. Det var mange organisasjoner, store uenigheter, og på kvinnedagen 8. mars gikk det to tog.

– Vi kunne ikke la disse uenighetene splitte oss, så vi vedtok at KIM var med i begge tog, sier Randi.

– Den gang gikk vi i 8. marstog i fulle arbeidsklær, med hjelmer på hue og verktøyet dinglende. Vi var veldig sjølbevisste, og syntes vi var syltøffe!

De fikk mye oppmerksomhet, og ofte var det KIM-jentene som kom i avisa med bilde dagen etter 8. mars. Fra resten av kvinnebevegelsen fikk de ikke bare klapp på skuldra, sier Randi.

– Mange trudde vi satte oss over de andre og mente vi var bedre enn kvinner i typiske kvinneyrker. Fordi vi var stolte av det vi sjøl hadde gjort, fortalte vi samtidig andre at de ikke skulle være like stolte – sånn var det mange som tolka oss.

Dette er en holdning som kommer av langvarig undertrykkelse, mener Randi. De som står nederst på rangstigen slåss seg imellom.

– Jeg hadde jobba i kvinnemiljøer og likte meg ikke så godt. Jeg synes det var mye baksnakking og tolkning av hva som hadde skjedd eller ble sagt. Men sånt er jo ikke unikt kvinnelig, trur jeg. Det finnes på mannsarbeidsplasser, også.

Underordning = baksnakking?

Der hvor folk blir mer styrt av ledelsen uten mulighet til å kjenne stolthet eller ha status, blir det oftere snakking i krokene og hakkekyllingtendenser, trur Randi. I slike mannsmiljøer er det ofte ekstra vanskelig å være jente.

Hun har klare meninger om hva som skaper et godt arbeidsmiljø. Der en må samarbeide for å klare oppgavene, blir det lagånd og større samhold. Da lar en seg ikke så lett herse med, en utvikler mer sjølbevissthet, og humor, også, mener Randi.

Både menn og barn har fordel av at kvinner begynner på mannsarbeidsplassene

– Det beste er å komme til et miljø med menn som er sjølbevisste og stolte, der er det lettere. Jeg liker at folk tøyser og tuller med hverandre, at de har sjølironi og humor og gjerne litt rå stil. En

sånn arbeidsplass passer meg mye bedre enn et sted hvor folk spør hverandre forsiktig om hvordan det går, sier Randi.

Er det bra for kvinner, er det bra for menn og barn!

Kvinner forandrer en mannsarbeidsplass på flere måter. Etter hvert sitter det ikke lenger så langt inne å be om hjelp når noe er for tungt eller problematisk. Noen forandringer er til gode for flere enn dem som jobber sammen. Når det blir vanlig med kvinnelige kollegaer, begynner menn å ta permisjoner i forbindelse med barnefødsler, barns sjukdom eller når ungene skal begynne i barnehage. Når slike menn begynner på arbeidsplasser uten disse rettighetene, reiser de krav om samme muligheten der.

– Både menn og barn har fordel av at kvinner begynner på mannsarbeidsplassene, sier Randi.

Hun har vært i yrket i 30 år nå, og er eneste kvinne blant 20–30 menn. Fremdeles er hun synlig som kvinne og annerledes enn kollegaene, i alle fall når det vitses om kvinner. Likevel er det stor forskjell fra da hun begynte. Hun er synlig som Randi – montøren, fagforeningsaktivisten, hun som er gift med en av de andre elektrikerne.

– Jeg har funnet min plass! Jeg kan bruke hue som tillitsvalgt, jeg gjør noe med hendene, tjener greit, har ei fleksibel arbeidstid. Det er glitrende! Og det jeg så i bygningsarbeiderne den gang, den stoltheten og ikke-kom-her-holdninga, den kjenner jeg at jeg har.

Se også

- [Norges første kvinnelige tømmersvenn](#)
- [Tok et uvanlig yrkesvalg](#)
- [Kom på rett hylle som kjemiingeniør](#)

ARBEIDSLIV

Av Unni Rustad, 2008

Last ned | Del

Meldinger ved utskriftstidspunkt 23. oktober 2026, kl. 00.43 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.